

ايدىنى بوسته بونوسيله كوندريكنز . بوسته بونوسى اولمايان مركزلرده حواله اصولنه مراجعت ايدىكنز . قطعى مجبورييت اولمادىچە بوسته بولى كوندرمە يىكنز . هله تمغا بوللارنى هيىچ كوندرمە يىكنز ، چونكه آلدىن چيقارمقده چوق مشكلاته اوغرييورز .

ايشته محترم اوقويوجيلاريمز ، بزم خاطر يىمزه كلنلر شيمديلك بونلر اولدى ؛ « تورك يوردى » نك ترقىسنه دائر سىزك خاطر يىكنزه كلنلر اولورسه ، لطفاً بازوب كوندريكنز ، وممكن اولانلارنى تطبيقه چاليشه جقمزدن امين اولكنز . صاغليجاقله قالىكنز .

تورك يوردى

كچن يىل

ابتدائى آدملىر وآدم كومهلىرى ، آردلرينه اوكلرينه باقه دن ، دوشونجه سز حسابسز يورور كيدرلر ؛ كچمى آجيسيله طاتليسيله خاطرلامايه ، كلهجكى دوشونجه يه ، ماضيدن آلينان عبرتلرله مستقبل حياتلرينك آناخطنى چيزمه يه اوشه نيرلر . شىرقليلرك چوغى بو نقيصه دن هنوز قورتولاماشلردر . غربيلر ايسه ، بالعكس ، فرد وعائله معيشتلرنده ييله كچمش كونلك تاريخنى يازارلر ، حسابى كويرلرده اوكا باقه رى كلهجك كونلرينه پروگرام تنظيم ايدرلر ؛ اجتماعى وملى حياتلرنده بوكا طبيعى ده ا زياده دقت ايدرلر ؛ اوروپا مطبوعاتى ، زمانى اولچمه يه يارايان كونلرده ، مثلاً هفته باشلرنده ، آى ويىل باشلرنده ، جمعيتلرينك ، دولتلىنك ، حتى بوتون دنيا نك وقايع گذشته سنى كوزدن كچيروب ، او وقايعدن مستقبل ايجون فائده لى درسلىر چيقاريرلر .

مملكتمزده ده بو اى عادت ، خيلى زماندن برى سرعيدر ؛ بش ، اون يىل اول پك منتشر ومعتبر اولان سالنامه لر ، سنه لك وقايعك فذلكلارنى ياپارلردى . شمى ده مجموعه وجريده لريمز بووظيفه يى بوسبوتون اونوتيمورلر . حتى مطبوعات ميدانه اك صوك چيقان ، فقط آرزمانده اى مهم بر موقع قازانان بر رقيقمز ، بعض آلمان كونده لكلىر كچى « اجمال اسبوعى » ييله ترتيب ايله مكده در .

« تورك يوردى » ، كچن يىل ابتداسنده توركيه نك حيات اقتصاديه سندن باحث بر مقاله يى احتوا ايديه يلمشدى . بو يىل باشنده ، كچريدىكمز ۱۳۲۹ سنه سنك ده ا متنوع ، لكن ينه بمثل وناقص بر تاريخچه سنى قيد ايدىيور .

۱۳۲۹ سنه سمره سیاست عمومی

۱۳۲۹ سنه سی، اوروپا سیاست عمومی سی نقطه نظرندن بک جوق و بک مهم واقعه لرله طولو سنه لر دن صایله مقدمه در. لکن اومشوم سنه بی اصلا اونو تمه جق اولان ملت، تورکلر در: تورکلر ۱۳۲۹ سنه سی اوروپا دن سورولوب چیقاردیلر. و تورکلری اوروپا دن سورن یالکیز متفقینک قوه مسلحه لری دکل، اکثر اوروپا دولتلرینک آرزو و حرکتلری اولدی. ۱۳۲۸ ده حرب ایله تعین ایدن وضعیت، ۱۳۲۹ ده معاهده لرله تقرر ایتدی. کرچه تورکلر، تاریخده نادر کوریلن برعزم و جسارتله، بر مقابل تعرض اجرا ایدمک، اوروپا نکل منتهای شرق جنوبیسنه بیک مشکلات ایله ایلشوب طوران پایتختلرینک وخیم وضعیتنی بر آزدها قابل مدافعه برحاله قویمه یه ده، ۱۳۲۹ ده موفق اولدیلر؛ لکن تورکلرک بالذات امضا ایتدکلری معاهدات ایله آدریاتیق دکزندن آریله لری، آطه لر دکزینک اوروپایه عاند اقسامنی آلدن قاجیرمه لری، اوروپا ده کی بش، آلتی ولایتلرینی ترک ایتمه لری ده ۱۳۲۹ ده وقوعه کلدی. ۱۳۲۹ سنه سنده، تورکیه ضررینه اوله رق، یونانستان، صربستان و قره طاغ ایکیشر منلی بویودیلر؛ هیچ یوقدن بر آرن اوودلق دولتی پیدا اولدی؛ بولغارستان آطه لر دکزینه ایتدی. عثمانیلر، تورکلر، اسلام لر نظرند، حتی بوتون دنیا نظرند کچن سنه نکل اک مهم، اک عظیم حادثه سی، تورکلرک اوروپا دن چیقاریله سیدر.

بوعظیم حادثه تاریخیه بالقان محاربه لرینک بر نتیجه سیدر. و ذاتاً کچن سنه اولوب کچن کافه وقایعک محوری، بالقان محاربه لرینک دوامیله نتایجی تشکیل ایتکده در.

اوروپا لیلر، کندیلرینک ایقاع ایتدکلری بالقان یانغینی نهایت کندیلرینه ده سرایت ایدمک دییه قورقه رق، بوتون ۱۳۲۹ سنه سی متادی تلاش و هیجان ایچنده کچیردیلر. اوروپا نکل افق سیاسی، ییل بویجه فورطنه بولوطلریله قبالی ایدی. اوروپا دولتلری آرمه سنده مصادمه لر حدوتنی انتساج ایدمکک اسباب هیچ اکسک اولمادی. حرب قلیچی، اوروپا نکل بانئ اوستنده دائماً آسیلی قالدی. و بوندن دولای اوروپا دولتلری هیچ طورمه دن بری و بحری

قوتلرینی آرتدیردیلر ، عسکری بودجه لرینی قبارتدقیجه قبارتدیلر . هر طرفده حرب حاضرقلرینک چوغاللمسی ، حرب احتمالنک تزایدینی موجب اولدی . کچن ییل بیتمه دن بر قاج کون اول ، بک قورقونچ وقایعک متقرب الحلول اولماسندن مصرانه بحث ایدلدی . مع مافیہ ۱۳۳۰ سنه سنده عمومی بر اوروپا محاربه سی کورمکسزین داخل اولویورز .

..

اولکی سنه نک صوکلرینه طوغری ، محارب دولتلرک لوندره قونفرانسنده کی مرخصلری مذاکرات صلحیه نک نهایته تقرب ایتمش بولنیورلردی که بالقان متفقلرینک ادعا و طلبلرینی دولت و ملتلی ایچون پک مضر کورن وطنپرور و جراتکار بر قسم عثمانلیلر ، اومطالبی قبول ایله عقد صلحه روی رضا کویسترن کامل - ناظم قابینه سی شدتله دوشیروب ، یرینه دها آز ضررلی ودها آز حیثیت شکن بر صلح تقرر ایتدیریله مزسه ، حربه دوام ایلیه جک محمودشوکت قابینه سی کتیرمشلردی . بو واقعه یی متعاقب لوندره صلح قونفرانس یی طاغلمش ومتفقین ایله عثمانلیلر آره سنده تکرار حال حرب قائم اولمشدی .

برنجی بالقان محاربه نک بوایکنجی دوره سنده ده ، طالعک یوزی عثمانلیلره کولمه مش و ۱۳۲۹ سنه سی باشلامه دن بر هفته اول یانیه وکچن سنه مارتنک ۱۳ نجی کونی ده ادرنه سقوط ایتمشدر . ادرنه نک دوشمه سندن صوکره دولت عثمانیه و دول متفقہ مرخصلری تکرار لوندره یه کیدوب ، صلح مذاکره سنه باشلادیلر . قونفرانسک بوایکنجی جلسہ سندن ده ، قطعی نتایجک چیقمه سی مشکوک کورینیوردی ؛ چونکه بو آزالق بالقان متفقلرینک آراسنده عدم اعتماد و منافرت پیدا اولمش و عثمانلی دیپلوماسیسی دشمنلرینک ایچنه کیرن بو مایه ضعیفی قبارتمقده خیلیدن خیل یه اظهار مهارت ایله مشدر . مع مافیہ متفقله معاوتنی اصلا اسیرکه مهین انکلاتره حکومتی ، تضییقات جدیده ده بولنه رق ، مایسک ۱۷ نجی کونی دولت عثمانیه ایچون ظایت ضررلی لوندره معااهده نامہ سی عقد و امضا ایتدیرتمشدر . بومعااهده موجبینجه عثمانلی ایمپراطورلغنک اوروپاده کی اراضیسی انوس - میدیه خطنک شرقنده کی کوچوجک

پارچه‌یه منحصر قالیپور، آرناروودلق و آطه‌لر مسائلیه بعضی تفرعاتک حلی دول
معضله‌یه براقیلیور، مسائل مالیه ایسه پاریده منعقد مالیه قومبسیونته تودیع
اولنیوردی .

غرب دیپلوماتلری، عصرلردن بری دشمن کوردکلری تورکلری نهایت
اوروپادن قوغمه‌یه موفق اولدقدن و تورکلردن قالان میراتکده بالقانلی عجبیلری
آره‌سندده صورت تقسیمنی قرارلاشدیردقدن سوکره آرتق ذوق واستراحت
چکلکم اوزره ایکن بالقان دولتلری حامیلرینک باشلرینه یکیدن برغانله چیقارمقد
قصور ایتمدیلر: تورکلر علیینه شویله بویله برلشه بیلیمش بو حریص، حدود،
و عنود دولتلر، ضبط اولونان عظیم ثروتک بولشمه‌سندده بوزاز بوزازه کلدیبلر؛
یونانیلرله بولغارلر، بولغارلرله صربلر آره‌سندده محاربه باشلادی . سلاویک
لیمانک تأمین ایدمجهکی تفوق اقتصادی و سیاسی ایله قواله توتونلکلرینک بخش
ایدمجهکی میلیونلر اوکنده، آرتق اورتودوقس اخوتی، اسلاو قارده‌شلیکی
حسیات تماماً اونودولمشدی . یونانیلر بولغارلرله تهورله صالیدیردیلر؛ صربلرله
بولغارلرده بری دیکرینک اسلاو قاننه پک صوصامش اولدقلرینی کوستردیلر .
طونه‌دن، آطه‌لر دکزینه قدر بوتون بالقان یاربیم آطه‌سی، متفقین قارده‌شلیک
محاربه میدانی اولدی .

اوزمانه قدر بیطرفلغنی محافظه‌ده ثبات ایله عثمانیلرک بوتون امیدلرینی
بوشه چیقاران رومانیا، بیطرفلغنیک اجرتی خسیس بولغارلردن آلمق ایچون
فرصت وقتک حلول ایتدیکنه قانع اوله‌رق صوفیه اوزرینه یورومه‌یه باشلادی .
رومانیا، ضربه‌یی تام زماننده ایندیرمشدی . برنفرینک بیله بورنی قناملان،
بولغارستانک ۳۰۰،۰۰۰ نفوسلی بویوک بر پارچه‌سی کنندینه تأمین ایتدی .
رومانیانک بالقان حربی انساننده تعقیب ایتدیکی سیاست، رومانیا دیپلوماتلرینک
قدر نفوذ نظر صاحبی اولدقلرینی اثبات ایتدیه، تورک و بولغار دیپلوماتلرینک
بالخاصه رومانیا ایله اولان مناسبتلرنده اودرجه قصیرالبصر بولندقلرینی اظهار
ایله‌مشدر .

حزیرانک اواسطنه طوغری بولغارستان، غرب و جنوبندن صرب

و یونانیلرک هجوملرینه معروض قالدینی کبی، شمال طرفدن رومانیا اوردوسیله استیلا ایدیلش بولنیوردی . حزرانک صوک هفته لرند ، رومانیا ، صربستان ، یونان و قره طاغ رسماً بولغارستانله حال حرب اوزره ایدیلر . لوندره معاهده نامه سنه کمال کراحتله وضع امضا ایتک مجبوریتند قالمش اولان دولت عثمانیه ، طیبی بو مساعد وضعیتدن استفاده ایتک ایستیه جکدی . و بو آرزوسنده ، عمومی و مطلق بر نقطه نظرندن تماماً حقلی ایدی . لیکن تورکلره ، مسلمانلره کلنجه باشقه منطق ایله محاکمه ایدن اوروپا ، عثمانیلرک پایتختلری دهبا مصون بر حاله قویق و اسکی پایتختلری ادرنه یی استرداده قالدیشیق آرزولرینه شدتله اعتراض ایتدی . چونکه عثمانیلرک، الوندن قوتله آلینان یرلری ، ینه قوتله آلد ایتیه تشبثلری ، لوندره قونفرانسک یالکیز تورکلر ایچون قطعی و مقدس اولماسی اقتضا ایدن مقرراتنه حرمتسزلک کوسترمک دیمک اوله جقدی که اصلاً جائز دکدی .

لوندره معاهده نامه سنک بالقان متفقلری طرفسندن فاصل بوکولوب ، بیرتیلوب کاغذسپته فیرلاتیلش اولدیغنی ایدن ای یه کورمش و اوروپالیرک امر واقعلره قارشى نه درجه ده رعایتکار اولدقلری ده متعدد تجربه لرله آکلامش اولان عثمانلی حکومتی بو سفر قورو کورولتی یه پایوچ براقیه رق ، سوزه فعل ایله جواب ویردی : تموزک سکزنجی کونی حرکت امری آلمش اولان عثمانلی اردوسی ، ۱۰ نجی چهارشنبه کونی سحرله ادرنه یه کیردی .

بر سنه اول تورکیه علیه قورولش اولان هیئات متفق ، شمدی فعلاً بولغارلر علیه جویریش دیمکدی . هر طرفدن دمیر و آتشله قوشادیلش بولغارستانک وضعیتى جداً وخیم ایدی . بالقان اتفاقک بابالوندن صاییلان دائف استعفا یه ویرینه کچن قاینه رئیس خصملرندن صلحی رجایه مجبور اولدی . ایکنجی بالقان صربی دینان بو وقایعه حاکم بر موقع طوتان رومانیا قراللیک پایتختی اولان بکرش شهرنده صلح قونفرانسى انعقاد ایتدی . بو ، بالقان محارباتک ابتدا سندن اعتباراً اوچنجی صلح قونفرانسى ایدی . عثمانلی دیپلوماتلرینک کیاستسز لکلری سینه سیله حربدن اول بالقانلر ده یکانه عثمانلی دوستی

ظن اولونان رومانیاحکومتی، پایتختنده کی قونفرانسه دولت عثمانیه مرخصلری قبول ایتدیرمدی. دولت عثمانیه خارج اولق اوزره رومانی، بولغارستان، صربستان، یونان و قره طاغ دولتری آره سنده صلح معاهده سی عقد اولندی (۲۹ تموز). بومعاهده یه کوره بوتون ماکدونیا، صربستان و یونان آره سنده بولنیور، برنجی بالقان محاربه سنک اک چوق آغیرلغنی چکن بولغارستانه مشترکاً ضبط اولونان اراضیدن پک آذربحصه آیریلیوردی. اوسته نه رومانی، بولغارستانک اسکی اراضی سندن تعویضات دییه قوجه بریالنی تملک ایدیوردی. بالقانلر محاربه سندن اک چوق جسارت و فداکارلقه حرب ایتمش تورک و بولغارلر، اک چوق ضررله چیقیورلردی. بختسزلقده مشابعت، بو ایکی خصمی بر برینه خیلی یاقینلاشدیردی. بکرش معاهده سندن بر بوجوق آی صوکره، تورکیه ایله بولغاریه آره سنده استانبول معاهده نامسی امضالندی (۱۶ ایلول). استانبول معاهده سی موجبجه دولت عثمانیه، تراکیانک ادرنه، قرق کلیسا و دیمتوقه شهرلری احتوا ایدن قسم شرقینی استرداد ایدیوردی. بوسورتله ایمپراطورلغک غرب شمالی حدودی، پایتختدن بر آز اوزاقلاشدینی کبی، اوردونک ایلری حرکتی و ادرنه نک استردادنی نتیجه سی اوله رقده اهالینک پک ایزیک و دوشکون روحی اپی یوکسلیوردی: ادرنه نک استردادنی مملکتک هر طرفنده شدت و هیجانله آلقیشلانندی.

لوندره، بکرش و استانبول معاهده لرله بالقان یاریم آطه سنک جهت شرقیه سی اموری بدرجه یه قدر تنظیم اولمش ایدی ایسه ده، غرب طرفی احوالی هنوز کسب وضوح ایتمه مشدی. قاتولیک آوستریا - مجارستان ایله قاتولیک ایتالیانک اورتودوکس اسلاولغه قارشى بر نقطه استناد و بر مقابل وزن اولق اوزره احداث و تنظیمه جالیشدقلری آرناردرلر برلنی، شمالدن صرب و قره طاغلیلرک، جنوبدن یونانلیلرک هدف تعرضی اولیوردی. قره طاغلیلرک اشقودره نی، صربلیلرک شمالی آرناوودلنی تخلیه ایتهلری، آوستریا - مجارستانک اولتیماتوم ویره جک قدر قطعی و شدید حرکتی سایه سنده آنجق ممکن اوله بیلمشدر. آوستریا - مجارستانک بالقان سیاستی، بالقانلرده اسلاولغک تقویه و اتحادی

ضايه سنى كودەن روس مقاصدىنە اوتەدنبىرى معكوس اولدىنى حالده ، بحران بو تضاد آمال و منافى دها حاد برشكه قويدىغندن بالقان محاربه لرىنك دوامى مدتجه ، ويانه وپترسبورغ قابىنە لرىنك مناسبلىرى پك كر كىن بولمىش وحتى بعضاً بوكر كىنك قوپاجق راده لره ككشدر . مع مافيه مناسبات باغلىرى قويمامشدر . روسيه صربىلره ، قره طاغىلره قزاندىر دىغىله شمديلك ا كىنفا ايدەرك ، آوستريا و ايتاليانك آرناوودلق احداثه بوسبوتون مخالفت ايتەمش و نهايت آرناوودلق مستقل بر دولت اولق اوزره طائىلهرق حكمدارلغنه اتفاق مثك نامزدى پرنس ويلهلم ويد انتخاب اولونمىش (۱۰ تشرىن ثانى) در .

..

بالقان محاربه لرىنك عثمانلى دولته طوقوندىردىنى ضرر لر ، حربك طوغرىدن طوغرى يە موجب اولدىنى خسارات وضايعاتدن عبارت دكدر : پك اوزون سورن حال حربك نتيجه طبعى سى اولق اوزره عثمانلى مالىه سى مضايقه ايچىده قالدى . مغلوب دولتلرده مغلوبىنك ايرتە سى كوفى دائما مشهور اوله كلىدىكى وجهله ، تبعەدن بعضلىرى محق ويا غير محق مطالباته قالدشدىلر . دولت عثمانيه يە راحت يوزى كوسترمەك سياستلرىنك عمدە سى اولان بعض آوروپا دولتلىرى ، توركيەنك بو صيقيتلىلى حالى ادامه وتشديدە اوغراشمقدن ، بالطبع خالى قالمادىلر . واقعا آوروپا دولتلىرىنك جملە سى ، بالقان حربىنك صرفە سنده ، هيچ بر ضايە خودكامانه تعقيب ايتىمە جكلىرىنى رسمى ومطمن اعلان ايله مشلردى . فقط حرب دوام ايتدىكى ، صلح مذاكراتى اجرا اولندىنى زمان ، بوتون بودولتلىر ضايە خودكامانه لرىنى تعقيبىدن باشقه برشى ياپمادىلر كى ، حربك ايلك حسابلىرى تصفيه اولندىقدن سوكرەده شرقده اقتصادى وسياسى منفعتلرىنك دها قطعى بر صورتده تاميننه توركيەنك حربىدن متولد ضعفى اك مساعد بر فرصت تلقى ايدەرك اوكا كوره فعاليتلرىنى آرتدىردىلر . مسأله نك بزجه اك فجييع جهتى آوروباليلرك مملكتتمزده يراشمە لرىنى ، كوكلشمە لرىنى ، قيصه جه سى مملكتتمزە صاحب وافدى اولمە لرىنى بالذات كندىمىزك طلب ورجايە مجبور قالمىغمىزدر . و عثمانلىلر اقتصاداً كندى كندىلر يە كافي كلىكچە ، اجنىيلرك مملكتتمزە تسلط و تحكمنى استرحام مجبوريتى وام ايدوب كىدە جكدر .

بالقان محاربه لرینه ختام ویرن متعدد معاهده لر ، شرق مسأله سنی قاپانمادی ؛
 یالکز روم ایلیدن آناتولی یه کچیردی . شرق مسأله سی ، آوروپا لیلر طرفندن
 مسلمانلرک آنکنه باغلانمشدر ؛ مسلمانلر نزمیه کیدرلرسه شرق مسأله سی ده
 آرقه لرندن قالماز ، اونلری تعقیب ایدر . شرق مسأله سی « آوروپا دولترینک
 ممالک عثمانیه یی وجوه مختلفه ایله ضبط ایتمک آرزولری و دولت عثمانیه اداره سی
 آلتیده بولسان اقوام مختلفه دن بعضلرینک برر حکومت مستقله تشکیل ایتمک
 ایسته مه لری [۱] ، دیمکدر .

مصارف حربیه دن متولد بودجه آجیغنی طولدیرمق ایچون، عثمانلی حکومتک
 بورج آلمقدن غیره هیچ برچاره سی یوقدی . صیقینتیمزی بزدن دها آئی ییلن
 آوروپا ، طبیعیدرکه پاره یی او یله قولای قولای ویرمه جکدی . دولت ، ولو
 یالکز مأمورلرینک اجرتی تأمین ایله حکومت ماکنه سنی ایشله مکده دوام
 ایتدیره بیلیمک ایچون اولسون، خیلی فداکارلقلره قاتلانوب آوروپا صرافلرندن
 اودونج پاره آلمق مجبوریتنده ایدی . فداکارلقلره قاتلانمق دیمک آوروپا سرمایه داره
 لرینک، یعنی آوروپا اقوامنک قالان ملکمزده، یعنی آسیای عثمانیه دها زیاده کوک
 صالمه لرینه مساعدده ایتمک دیمکدی . آوروپا دولترینک دولت عثمانیه ده اقتصادی
 و سیاسی منفعتلری بربرینه اویغون کلیوردی ، هر بری کندیسنه دها یاغلی
 پارچه یی قوپارمق ایستیوردی ، حاصلی بزم یورظانک اطرافنده غوغا ایدوب
 طور یورلردی . و بو غوغا بزه تیموریولی یابوب ویرمه لرینه ، بطاقلقلرمزی
 قوروتمه لرینه، لیمانلریمزی کمی بارینه جق حاله قویمه لرینه مانع اولیور ، بویه جه
 اونلرک یاپه جقلری واسطه لرله ثروتمزک آرتمه سی احتمالی سکتیه اوغرا دقدن
 باشقه - دها مدهشی - بورجه پاره آلا بیلیمه مزامکانی ده کیتدکجه زورلاشیوردی .
 بناء علیه نه یاپیله جقسه یابارق ، اونلری آناتولی ایشلرنده باریشدیرمق حکومت
 عثمانیه جه موافق کورولیوردی .

ذاتاً آوروپا لیلرکده آسیای عثمانی تیمور یوللرینه دائر بر قاج سنده نبری
 آره لرنده مذاکره دن خالی قالدقلری یوقدی . شرق مسأله عظیمه سنک اقسامندن

[۱] «شورای امت» ده چیقان مقاله لریمدن : «شرق مسأله سنه دائر»

باشقه برشی اولمایان « آسیای عثمانی تیموریوللری مسألهسی » ، کچن سنه دها زیاده فعالیتله موقع مذاکرهیه قویولدی و بعض نقاطلی اوزرینه دولتلر آرمسندمه ائتلاف دخی حاصل اولدی . بدین جریده لرك قورقنچ بر تعبیر ایله « آناطولی نك اقتصادى تقسیمى » عنوانی ویردکلی بو مذاکرات ، آوروپا دولتلرینک آناطولی ، عراق و سوریه ده کندیلرینه دمیربول منطقه لری آیرمه لرندن عبارتدی . لکن ، دولت عثمانیه اکتساب قوت ایده میه جك اولورسه دمیربول منطقه لری ، اقتصادى ، حتی سیاسى نفوذ منطقه لرینه منقلب اولمقده هیچ شبهه یوق که تأخر ایتمز ...

دها بالقانلر حربی یتیمه دن آناطولی اصره مهانی مسأله سی و عربلرك الارصوح طلبلری میدان چیقدی . اساساً دولت عثمانیه نك امور داخلیه سندن عبارت اولمسی لازمکن بو مسأله لر دن برنجیسی چار چابوق برمسأله بین الدول حاله کچدیکی کبی ، ایکنجیسی ده او شکلی اکتساب ایده بیلمک استعدادینی اظهاره باشلادی . یالکز تورك و مسلمانلر ایچون واجب الاطاعه اولان اوروپا معاهده نامه لر دن بریسی دولت عثمانیه نك ارمنی تبعه سی یاشایان ولایتلرنده اصلاحات اجرا ایتمه سی امر بولندیغندن آوروپا دولتلری ، منفعتلری ایجاب ایتدیردکجه برلین معاهده نامه سنک ارمنیلره متعلق بو ماده سی خاطر لاتوب ، حکومت عثمانیه نی صیقیشدیرمه نی عادت ایدنمشلردی . دولت عثمانیه نك حال ضعفی فرصت اتخاذایدن بعض مصرلی و روسیه لی ارمنی زنکیئلریله ارمنی پولتیقه جیلری ، آوروپا پایتختلرنده دولاشه رق ، سلطنت عثمانیه نك آسیاده کی تمللرینی زده له مک مقتضای منفعتلری اولان بعض آوروپا دولتلرینک سیاسیوتی « ارمنی اصلاحاتی » مسأله دیپلوماسیه سیله مشغول ایتمه یه موفق اولدیلر .

دینی و ملی حیاتلرینک محافظه و انکشافی دولت عثمانیه نك بقاسنه شدله مربوط اولدیغنی یك ایی بیلن مسلمان عربلرك « الاصلاح » آرزولری ، بالطبع دولتک باشنه بر مسأله دیپلوماسیه احداث ایده جك قدر ایلری کیده مزیدی ؛ دیگر طرفدن اکثریتی اسلام اولان عربلرك مطالب و مقاصدینه آورو دولتلری ده شرق خرسیتیان اقوامنه کوستردکلی توجه و تمایلی شبهه سز

کوسترمیه جکوردی . بونکله برابر ، پاريسده بره عرب قوتقره سی انعقاد
ایندی ، فرانسه مطبوعات ، سوریه لی عثمانیلرک مدافعی ایتمش کبی بر وضعیت
آلمه یه یلتندی ... لکن ، اللهه بیک حمد اولسون! عرب متفکر وزعیملرینک
منافع حقیقیه ملیه لرینی کشف و تعیینده کی سرعتلری و عثمانلی حکومتی اداره
ایدنلرکده بوکوندن زیاده یارینی ، وقایع حاضرده دن زیاده نتایج مستقبله یی
کوره بیلمه لری سایه سنده عرب حرکتی ، تورک و عربلری ممنون ایده جک
وجهله حل اولندی . تورک ملتپرورلری ، حکومت عثمانیه ایله عرب اصلاحچیلرینک
اختلفنده ولوجزوی اولسون خدمتلی سبقت ایندیکنی بوراده تخطرله بر
حظ وجدانی طویمقدن کندیلرینی آلامازلر ...

..

آوروپا دولترینک کندی آرالرنده کی مناسبتلری تعیین ایدهرک حیات
داخلیه لرینه اجرای تاثیر ایله یین اسباب وعواملک اک مهمی ، اولکی سنه لرده
اولدینی کبی ۱۳۲۹ سنه سنده دخی شمره سألر سی اولمشدر .

آوستریا - مجارستانه ، بوتون سنه یی همان منحصراً بالقان حربی و نتایجی
ایله اوغراشه رق کچیرمشدر . بو دولتک بوتون مساعی دیپلوماسیه سی ، اسلاولنک
بالا آخره کندیخی تهدید ایده جک قدر بالقانلرده قوتلنمه مه سیچون تدابیر اتخاذه
مصروف ایدی . بالقانلرده اورتودوکس - اسلاو اتفاقی ، مسلمان تورکیه ایله
قاتولیق آوستریا علیه نه ترتیب واحداث ایتمش اولان روسیه ایسه آوستریا -
مجارستانک سیاسی تدبیرلرینی ابطال ایدهرک ، بالقان اسلاولرینک توحید آمال
واقعاتنه اوغراشیوردی . مقصد وامللری بربرینک ضد کاملی اولان بو ایکی
بویوک دولتدن روسیه نک حربیه تماماً حاضر بولونمامه سی ، آوستریانک اسلاو
تبعه سندن بوسبوتون امین اولامامه سی ، یک محتمل مصادمه نک اوکنی آلمشدر .
بونکله برابر کرک روسیه ، کرک آوستریا - مجارستان کچن سنه طرفنده اوردولرینک
برقسمنی سفر برحاله قویمق واپی مدت اوخالده طویمق لزومنی حس ایتمشدر .
روس - آوستریا محاربه سی اولمادی ، لکن روسیه نک حضری اوردوستنک
مقداری ، شمعی به قدر آنجق محاربه لرده کورمیه آلیشدیغمز مدهش برعده ،

۱,۳۳۳,۰۰۰ بیکه ابلاغ ایدلدی؛ آوستریا-مجارستان ده قوه بحریه سنی ۹۵,۰۰۰ نفر آرتدیردی. فعالیت بحریه سنی ده تضعیف ایله دی.

شرقه کی دوستلرینک امیدلرینی برآز بوشه چیقاران آلمانیا، بالقان بحرانی انساننده متفقلرینک منافعی جدی و صمیمی مدافعه ایتدی. روسیه - آوستریا مناسباتنک اک حاد دوره لرند. آلمانیانک تأثیری دایما محسوس ایدی. لیکن روسیه ایله آلمانیا آراسی آچیقجه طوتان اصل مهم مسئله، آسیای عثمانیده شمدیدن نفوذ، واستقبالده تملک مسأله سیدر. یوتسدام معاهده سیله، روس، آلمان اختلافنک بک سیوریلش نقطه لری، تورکیه ضررینه اوله رق برآز یونتمش ایدیسه ده، اصل اختلافنک ازاله سی بالطبع ممکن اولامامشیدی. روسیه نک، ارمنستان دنیلن شرقی آناتولی ولایتلرندن عراق واسکندرونه طوغری ایبروله مک آمانه، آلمانلرک بغداد خطی دمیردن بر مانع تشکیل ایتمکده در.

روسیه نک آسیای صغری و فاسطینه دئر قوردینی پلانلرینک تحقنه الک زیاده آلمانیانک ممانعت ایده جکی روسیه جه متیقن اولدینی کی، تورکیه نک منابع اقتصادی سنی انکشاف ایتدیروب قوه مالیه سنی تزید و عسکرینی تقویه ایله ریک روسیه نک ماورای قافقاس ولایتلرینه و آذربایجانده تشکیل ایتک اوزره بولندینی حمایه ایقاع ضرر ایده بیله جک دولت ده، روسلرک ظننه کوره، آنجق آلمانیادر. روس و آلمان دولتلرینک، سلطنت عثمانیه اطرافنده آلدقلری شو وضعیت تبیین ایدنجه، آلمان جنرالی لیمان فون ساندهرسک بعض ضابطلرله برابر عثمانلی خدمته قبولی اوزرینه روسیه نک چیقارتدینی کورواتی بی آکلامق قولایلاشیر. - بالقان محاربه لرینک تأثیرله کچن سنه آوروپاده عسکر آرتدیرمه یه ایلک باشلایان دولت، آلمانیا اولمشدر. آلمانیا حضری اوردوسنه ۹۰۰,۰۰۰ نفر ضم ایتدی. - کچن سنه ایچنده قیصر، قیزی هانوره ولیعهدینه ویره ریک، آلمان پرنسلی نزاغلرینک الک صوکه قالانلرندن بریسنی ده ازاله یه و بو صورته آلمان وحدتی برقات ده صاغلاملاشدیرمه یه موفق اولدی.

ایتالیا، لوزان معاهده سنک مواد صریحه سنه رغماً، عثمانلی آطه لرینی کچن

سنه ايچىندە تېخىلە ايتىدى . بلاعوض تركە متمهد اولدىنى حالده ، دولت عثمانىەنك صيقينتىلى وضعيتىدن بالاستفاده آناطولىدن تعويضات اقتصاديه ايستەمە يە قالىشىدى . لىكن يونانستانك آق دىكز شرق حوضە سىندە فضله قوت واهميت كسب ايتەسى ، ايتاليانك حالته وعلى الخصوص استقباليه بك ضررلى كله جىكندن ، ايتير مسالە سىندە توضيح ايتىدىكى وجهله ، يونان ايله ايتاليان آردەسى خيلىدن خىلى يە آجىلدى . وبو آچىلىش ، عثمانلى - ايتاليان مناسبتە بالطبع حسن تاثير اجرا ايتىكندن خالى قالمادى .

اولكى سنەنك صوكلرينە طوغرى فرانسە جهوريتى رئيسلىكنە رەيموند پوانقارە انتخاب اولونمىشى . پوانقارەنك انتخابى ، فرانسەدە مىلى حىرك شىتلىنمەسى ، جىنكجىبولق غىنە سىنك تىكرار دىرلىمەسى سورتىندە تلىقى ايتىلىش وفى الواقع يىكى رئيس جهور طرفىدن نەسب اولونان ايلك قاينەنك ايلك ايتى احتىياجات حربىيە يە صرف اولتىق اوزرە پارلماندىن ايتى بىچق مىليار غروش ايستەمەك اولمىشى . لىكن بويىكى جريان سياسى دائما متحول فرانسەدە اوزون مدت دوام ايدەمەش ، برسە ايچىندە ايتى اويچ دفعە قاينە دكىشەرك ، نهايت اداره امور پوانقارە سياسى بكنمەين پولىتيقه جيلر آلە كچمىشدر . - فرانسە بالقان بجراندىن دائما دشمنلر يىز طرفى التزام ايتىش ، يعنى دوست ومتفقى روسيەنك ايتى صيرە كيتمىشدر . فرانسە حكومتك توركىيە موافق اولمايان سياسى محافل مالىە سىندە بالطبع تاثير اجرا ايدەرك ، دولت عثمانىەنك حرب عقيبنە عقىبنە مجبور قالدىنى استقراضك تحقىق بك جوق موانع ومشكلاتە معروض قالمىشدر . عثمانلى حكومتى طرفىدن ، اودونج بارە آلە يىلمك ايتچون بك جوق فدا كارلقلر كوسترىلدىكى واستقراض اساس اعتبار يە تقرر دىخى ايتىش بولدىنى حالده ، پارەنى آلىق نصيب و مىسر اولمادىن ۱۳۲۹ سنەسى ختام بولمىشدر .

بالقان بجراندىن اختلاطات وقوعە كلك احتمالى كچن سنە آوروپالىرك ھېسنى اوقدر قورقوتمىشدر كە بالقانلردىن بك اوزاقدە ياشايان اسقاندىناويا يارىم آطەسى خلقى بىلە تىزىد عسكەرە لزوم كورمىشدر : اسرج اھالىسنىك مىلى

نمایشلىرى ، اوردونك تزييد و تقويه سى ضمنتده اسوج ملت مجلسنك مخصوصات
فوق العاده قبولى انتاج ايتدى .

..

آسيا دولتلرندن ايران و چين ، طبقى توركيه كې ، مشروطيت اداره
طوغورمق بجرانندن بردلو قورتولامادىلر . كچن سنه دخى ايرانه اختلافات
داخليه نك بتديكنى ، اداره مشروطه نك كوكلشه ديكنى كوره رك ، كنيش برنفس
آلامادى . كچه مخلوع شاهك قارده شى برنس سالارالدوله نى كمال مشكلات و مستوفى
معاشله حدود خارجه چيقارمق ممكن اولايلىدى ؛ نائب السلطنه ده نهايت بيك
ناز و نياز ايله مملكتنه دونوب لجام اداره نى اليه آلمق لطفكارلغنده بولندى .
فقط اوروپايلرك انترېقه لرى ، اهالينك نزاعلى ، قطاع طريقلرك شقاوتى
هيچ اكسيك اولمادى . سنه نك صوكارينه طوغورى ، شاه احمد سلطانك
كله جك ييل رسم تنوجى اجرا اولتوب ، مجلس كده ياقينده كشاد ايديله جكي
اعلان ايديلسه ده ، خلق مشروطيت تىلى اولان مجلس مى نك آچيلماسى خبرينه
اصلا سونمى . . . دولت عثمانيه ايله دولت ايران ، يعنى ايكي سلطنت اسلاميه
آره سنده عصرلردنبرى سوروكلنوب كلن حدود نزاعى ، نهايت « دول متحابه » دن
روسيه و انكلتره نك توسط دوستانه ليله ، كچن سنه ظرفنده حل اولندى ؛
و روسيه ، انكلتره ، ايران و توركيه مأمورلرندن مركب بر حدود قوميسيونى
صنير خطنك تعييننه مأمور ايدىلىدى .

چينك مشروطيت بحرانى ، باشلرنده دوكتور سون - يات - سەن بولونان
مقرط جنوبيلرله ، باشلرنده جنرال يوان - شى - قاي بولونان معتدل شماليلر
آره سنده خونريز بر حربى انتاج ايتدى . دول متحده آمريكانك شمال - جنوب
حربنده اولدينى كې ، چينك شمال - جنوب حربنده دخى غلبه شماليلرده
قالدى . جنوبيلر ، جاپونيان خيلى يارديم كوردكلى حالده ينه يكيلىلر .
جمهوريت رئيس موقتى و شماليلرك باش قوماندانى بولونان جنرال يوان - شى -
قاي ، بو غلبه اوزرينه كندىنى اصالة رياست جمهوره انتخاب ايتدردى . و موقعنده
يرلشير يرلشمز ، مخالف فرقه لرى پارلماندن قوغدردى ؛ صوكره پارلمانى

بوسبوتون طاغیده رق ، کندیس دیقساتور اولدی . اکثری اختلاللرده کوریلدیکی وجهله ، چین اختلالنده ، قیام ، حرب داخلی ، دیقساتورلک دورهلری بربرینی ولی ایتدی . دنیانک اک بویوک واک اسکی سلطنتلرندن بری اولان چینی بوکون جنرال یوان - شی - قای ، خلع اولونان اسکی مانجو ایمپراطورلرندن همان هیچ فرقسز ، شخصی و مستبد اداره ایله مکده در . چین ایمپراطورلغک بحران داخلیندن استفاده قسور ایتمه یین روسیه وانکلتره ، یکدیگریله آکلاشهرق ، بری مغولستانی ، دیگرى نیقی چیندن آیرمایه و مختاریت عنوان کاذبی آلتده کندى حکم و نفوذلرینه تابع قیلمه یه موفق اولدیلر . چنکیز خانک مهد قوت و شوکنى اولان مغولستانده روسیه نك بوکون طوتدینی سیاست ، چنکیز اولادینک قریم خانلغنده بوندن بریجق عصر اول تعقیب ایتدیکی سیاستک عینیدر .

مستقل آسیا دولتلرندن یالکیز افغانستانک یواش ، فقط امین خطوه لرله ترقی یولنده ایلرولدیکنی کوریور و سوینیورز . بو مسلمان دولتك مکتبلری آرتیور ، عسکری خیلی کسب انتظام ایدیور ، امور اقتصادیه سنده انگشاف وار دنیلور ، مطبوعاتک ترقیسی ایسه بالذات کوروب بیلورز . کچن سنه ، مقر حکومت اولان « کابل » ده بر انجمن علمی تأسس ایتش اولدیغنی ده کال ممنونیتله خبر آلدق .

آسیا و افریقانک اوروپا حکم و اداره سی آلتیه کچمش اقوامی ، مستقلرینه نسبتله دهافضله حیات و انتباه امارلری کوسترمکده درلر . مثلاً مصرک اقتصادى وفکری ترقیسی سنه دن سنه یه بر سرعت متزایده ایله آرتیور . مصر ملتپرور - لرینک آرزولرینی قسماً اولسون اجرا ایتک مجبوریتنی حس ایتدیکندن دولاییدر که انکلتره حکومتی کچن سنه مصر ملت مجلسنک کشادینه مساعد ایتدی . کذا ، هند اهالی محایه سنک فعالیت سیاسیه سی ، بوکون انکلزلری جدی ودرین دوشوندیرمکده در . اوللری هندو وطنداشلرینه قارشى رقیب حتی خصم بر وضعیت آلارق ، هندوستانده انکلز حاکمیتنی تأمین ایدن مسلمانلر ، بالخاصه صوک بالقان وقایعنده انکلتره قراللغک خلافت اسلامیه یی حائر عثمانلی

دولتینه نه درجه لرده علیهدار بولونیشی ایجه کوروب آکلادقدن صوکره ، وضعیتلرینی تبدیله لزوم کوردیلر ؛ انکلترونک مسلمانلری اوروپادن طرده و آسیاده تسجینه متوجه سیاستنی یالکیز تنقید ایتمکله قالمادیلر . هندولرله اویوشمق یولنی ده طوتدیلر . انکلیزلرک ، پک اوزاقدن ، غایت آرز بر قوتله ، فقط فوق العاده چوق مهارتله انتفاع (Exploiter) ایتدکلری بوقوجه قطعده کچن سنه بعض علائم و اماره لری کوریلن حرکت ملیه انکشاف و انبساط ایدرک ، ۳۲۰ میلیون خلق حقوق طبیعی و منافع حقیقیه سنی ادرا که باشلارسه انکلترونک جهانیه حاکمیتی دوری صوک زمانلرینه یاقینلاشمش اولور .

کچن سنه ، فرانسلر فاسده کی حاکمیتلرینی کولکشدیرمه یه چوق چالیشدیلر . لکن بوتون فاسیلرک صادق فرانسلر تبعه سی حالته کچیریللمی اوزون سنه لر ایسته یه جکدر . تونس و حتی جزائرده مشهود و یا محسوس بعض فکر جریانلری او اوزون سنه لر ظرفنده خالصب اوروپالیرک ایسته میه جککری افکار و آمالکده رینه کندیلری طرفنسدن فاصل ادخال ایدیله جککنی پک ایی کوستر مکده در .

..

کچن ۱۳۲۹ سنه سنده اولوب کچن بر وقعه ، آدم اوغلارینک امللری ایله فعللری آره سنده موجود بویوک تضادی ، انسانلرک دیله کنه حیانت و یوردیکی مستهزی جوابی ، نه بارز اظهار و تمثیل ایتمکده در : بوتون بالقان یاریم اطه سنی قان سیللی قایلامش ، بوتون اوروپا دولتلرینی تجهیزات عسکریه حماسی طوتمش ، بوکون ، یارین بر حرب عمومی باشلانه جق دییه عالم خوف و هیجان ایچنده تیترا یکن ... لاهی ده « صلح سمرایی » نک رسم کشادی بویوک براحتشام و طنطنه ایله اجرا اولندی ... [۱]

آ . ی

[۱] « ۱۳۲۹ سنه سنده تورک دنیاسی » عنوانی اجمال کله جک نسخه یه درج

اوله جقدر . — ت . ی .